Vuosikertomus 2016

ProAgria Pohjois-Karjala

129. TOIMINTAVUOSI

Sisällysluettelo

Toimitusjohtajan katsaus 1

Vuosi 2016 lyhyesti 2

Hallinto ja organisaatio 3

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus 4

Maatilapalvelut 6

Yrityspalvelut / Maa- ja kotitalousnaiset 14

Kalanviljelytoiminta 18

Jäsenet 20

Viestintä- ja tapahtumapalvelut 21

Henkilöstö 22

Henkilöstön yhteystiedot 23

Tilintarkastuskertomus 24

Talouden tunnusluvut 26

ProAgria keskukset valtakunnallisesti 2016 28

Toimitusjohtajan katsaus

Maatilojen taloudellinen toimintaympäristö pysyi vaikeana vuoden 2016 aikana. Tuottajahinnat olivat alamaissa ja investointihalukkuus sen myötä vähäistä. Maakunnassa tuotettu maitomäärä aleni, niin kuin lähes kaikilla muillakin alueilla. Vuoden lopulla yleisessä talouskehityksessä oli nähtävissä piristymisen merkkejä, ja myös maidon hinta Euroopassa alkoi kehittyä positiivisesti.

V. 2014 alkaneen EU-ohjelmakauden hankerahoitus kangerteli osin teknisistä syistä ja hanketoiminta käynnistyi hitaasti. Myös neuvonnan kysyntä erityisesti investointipalveluissa oli normaalia vähäisempää. Kalalaitoksilla vesihome aiheutti myyntitappioita. Neuvonnan valtion määräraha aleni tuntuvasti edellisvuodesta. Edellä mainitut tekijät johtivat siihen, että tulojen vähentyessä oli haettava säästöjä myös henkilöstökuluista. Tilanteesta selvittiin kuitenkin osa-aikaisilla ja määräaikaisilla lomautuksilla ilman irtisanomisia. Taloudellinen tulos painui kuitenkin selvästi tappiolliseksi.

Tilojen maksuvalmiusongelmiin lanseerattiin valtakunnallinen kassabudjetointipalvelu. Lisäksi Neuvo 2020 -palveluiden kysyntä kehittyi positiivisesti. Sähköisiin tilipalveluihin panostettiin ja erityisesti yritysasiakkaiden määrä tilipalveluissa kasvoi. Investointipalveluissa lanseerattiin investoinnin kustannusoptimointiin liittyvä tilaohjelma -palvelu.

Hanketoiminnassa päästiin loppuvuodesta jo kohtuullisen hyvään vauhtiin, ja koulutushankkeiden pienryhmiin ilmoittautui viljelijöitä ilahduttavan runsaasti.

Uusi, valtakunnallinen toiminnanhallintajärjestelmä otettiin käyttöön, ja sen myötä valmiudet palvelumyyntiin ja asiakashallintaan ovat paranemassa. Toiminnan lähtökohdat vuodelle 2017 ovat monelta osin viime vuotta valoisammat.

Kiitän kaikkia asiakkaitamme, sidosryhmiä sekä henkilöstöä hyvästä yhteistyöstä kuluneen vuoden aikana.

Eero Parviainen
toimitusjohtaja

Vuosi 2016 lyhyesti

Kassabudjetointi ja investointien kustannusoptimointi (tilaohjelma) lanseerattiin uusina palveluina
Yritysten sähköisiä tilipalveluita kehitettiin
Neuvo 2020 –palvelun kysyntä kasvoi
Vesihome ongelmana Kalalaitoksilla
Uusi valtakunnallinen toiminnanohjausjärjestelmä otettiin käyttöön

ProAgria Pohjois-Karjalan missio, visiotavoitteet ja strategiset valinnat vuoteen 2020

ProAgria Pohjois-Karjalan toimintaa ohjaavat arvot ovat
asiakaslähtöisyys
toisilta oppiminen
tavoitteellisuus
eettinen ja kestävä toimintatapa
aktiivinen kumppanuus

Missio:

Parannamme asiakkaittemme ja kumppaneidemme kilpailukykyä ja kannattavuutta sekä edistämme maaseudun kestävää kehitystä ja kilpailukykyä.

ProAgria- Onnistumme yhdessä!

Keskeiset visiotavoitteet ja strategiset valinnat:

Visiotavoite:	Olemme avainasiakkaittemme strateginen kumppani
Strateginen valinta:	Kehitämme avainasiakastoimintaa ja tehostamme myyntityötä tuoden palveluista saatavat hyödyt esille
Visiotavoite:	Palvelujamme on helppo käyttää
Strateginen valinta:	Panostamme yhteisiin palvelualustoihin ja erilaistamme palvelut eri asiakasryhmille
Visiotavoite:	Pystymme ketterästi ja ennakoiden vastaamaan muuttuviin johtamis- ja osaamisvaateisiin
Strateginen valinta:	Luomme tehokkaat , toimivat ja ketterät organisaatiorakenteet, selkeät tehtäväroolit ja urapolut
Visiotavoite:	Kasvava liikevaihto
Strateginen valinta:	Kehitämme palveluitamme aktiivisesti ja kartoitamme samalla uusia liiketoiminta-alueita
Visiotavoite:	Tuloksemme mahdollistaa tarvittavat panostukset henkilöstön osaamiseen ja palvelukehitykseen
Strateginen valinta:	Karsimme tuote- ja palvelupalettia ja uudistamme sisäiset palveluprosessit
Visiotavoite:	Olemme avaintoimialoillamme haluttu yhteistyökumppani
Strateginen valinta:	Rakennamme yhteistyökumppaneidemme kanssa ratkaisu- ja businessmalleja, joista molemmat hyötyvät

Edellä kuvatut strategiset valinnat puretaan sisäisiksi kehitysprojekteiksi, jotka toteutetaan osin keskuskohtaisesti, osin valtakunnallisena yhteistyönä.
ProAgria Pohjois-Karjala on sitoutunut ProAgria-ryhmän tavoitteisiin ja sen mukaiseen yhteistyöhön. Pohjois-Karjalan Maa- ja kotitalousnaiset toimivat osana ProAgriaa, ja heillä on omat, toimintaan soveltuvat ja kokonaisuutta tukevat avaintulosalueensa.
ProAgria Pohjois-Karjala tuottaa laadukkaita kalanpoikasia kahdella kalanviljelylaitoksella. Pohjois-Karjalan Kalatalouskeskus toimii ProAgria Pohjois-Karjalan rinnalla itsenäisenä kehittämisorganisaationa.
Toiminnan painopistealueet perustuvat kansallisesti hyväksyttyihin arvolähtökohtiin ja toiminta on Pohjois-Karjalan kehittämisohjelman ja maaseutuohjelman kanssa sopusoinnussa. Siksi työ tavoitteiden saavuttamiseksi toteutetaan useinkin hankeyhteistyönä eri sidosryhmien kanssa ympäristön tarpeet ja yhteiskunnan muutokset huomioiden.

Hallinto ja organisaatio

Hallitus

Puheenjohtaja	Kari Piironen, maanviljelijä, Nurmes
Varapuheenjohtaja	Risto Hiltunen, toimitusjohtaja, Kitee
Jäsenet:	Sari Kosunen, emäntä, Valtimo
	Jari Huikuri, maanviljelijä, Liperi
	Heli Routa-Mutanen, emäntä, Polvijärvi
	Antti Timonen, maanviljelijä, Kitee

Hallituksen puheenjohtaja Kari Piironen

Edustajisto 2014 - 2017

Puheenjohtaja	Timo Reijonen, Polvijärvi
Varapuheenjohtaja	Minna Heinonen, Kitee

Varsinaiset jäsenet

Ilona Alhoniemi	Valtimo
Anu Eskelinen	Kitee
Jukka Hakkarainen	Nurmes
Esa Hiltunen	Liperi
Juho-Pekka Ikonen	Kitee
Taina Ikonen	Polvijärvi
Juha-Pekka Karttunen	Polvijärvi
Pia Leskinen	Joensuu
Ilkka Makkonen	Kitee
Auli Rouhiainen	Liperi
Arto Tanskanen	Juuka
Hannu Tukiainen	Lieksa
Markus Turunen	Lieksa

ProAgria Pohjois-Karjalan henkilöstön edustajat

Antero Stedt	Joensuu
Mari Vauhkonen	Polvijärvi

Edustajiston puheenjohtaja Timo Reijonen

Tilintarkastajat

Varsinaiset tilintarkastajat:
Raimo Liukku (HT), Kitee
Kaisa Tschokkinen (KHT), Joensuu

Varatilintarkastajat:
Sirkka Pirinen (HT)
Heikki Hartikainen (KHT)

Organisaatio 2016

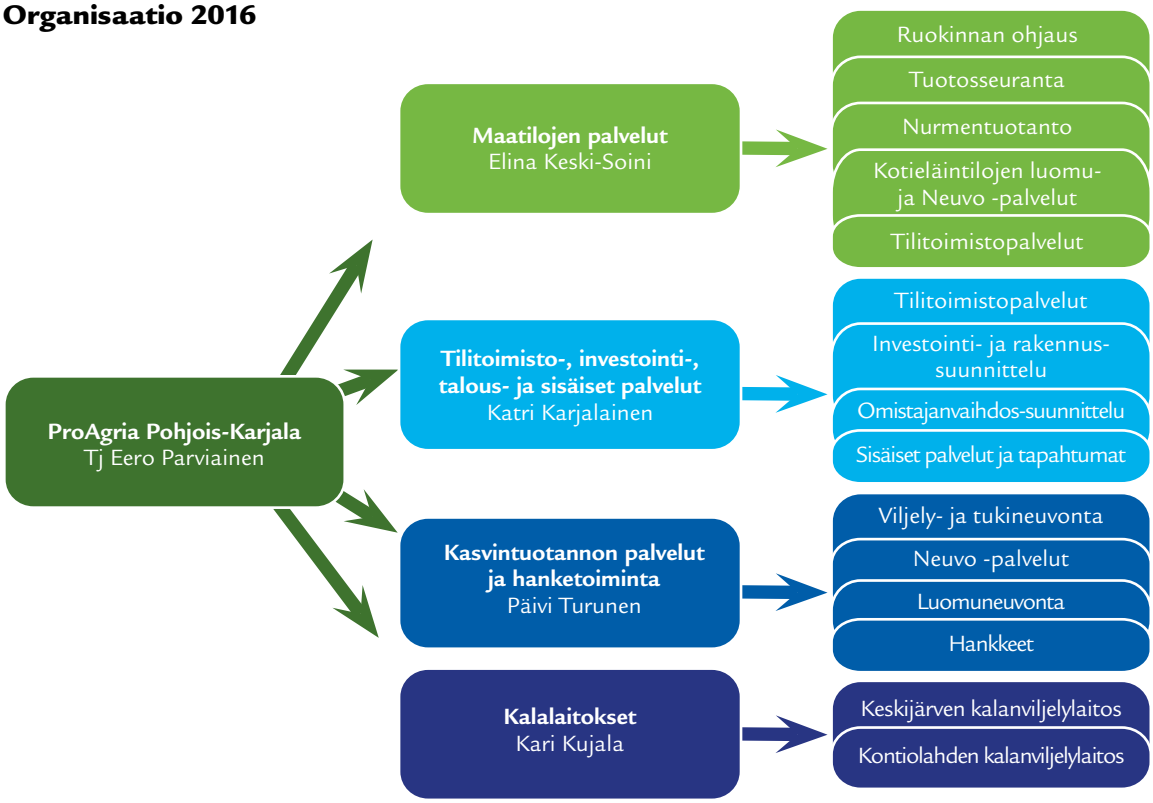

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

ProAgria Pohjois-Karjalan toiminnan tavoitteita ohjaa osaltaan MMM:n ja maaseudun neuvontajärjestöjen vuosittain solmima tulossopimus, jonka avaintulosalueet ovat

1. Luodaan neuvonnan keinoin ja eri yhteistyömuotoja edistämällä edellytyksiä biotalouteen ja ruokaketjuun perustuvan liiketoiminnan kilpailukyvylle ja kasvulle.

Kilpailukykyisen liiketoiminnan edellytyksiä parannettiin kohdentamalla neuvonnan resursseja liiketalous- ja yrittäjäosaamiseen. Huomiota kiinnitettiin yrityksen johtamiseen, toiminnan jatkuvuuteen (omistajanvaihdokset ja investoinnit) sekä yrittäjän jaksamiseen ja hyvinvointiin. Tiloille tarjottiin aktiivisesti talousneuvonnan palveluita, mm. kassabudjetointia tilojen maksuvalmiuden varmistamiseen tilanteessa, jossa maataloustuotteiden hinnan alennukset ja EU- tukiin liittyvät maksuviiveet tuovat paineita talouteen.

Neuvonnan tavoitteena oli parantaa kannattavan maatalouden edellytyksiä lisäämällä maatilayritysten markkinaosaamista, maatalouden kannattavuuden parantamiseksi markkinaehtoisesti.

ProAgria Pohjois-Karjala osallistuu yhteistyössä LUKE:n kanssa maatalouden kannattavuuskirjanpitotoimintaan, josta saadaan tärkeätä seuranta- ja vertailutietoa EU:n ja kansallisen maatalouspoliittisen päätöksenteon tarpeisiin. Pohjois-Karjalasta kannattavuuskirjanpitotoiminnassa oli mukana 25 maatilaa.

Tilipalveluita suunnattiin yritysasiakkaille. Vuoden 2015 aikana tilipalveluita kehitettiin voimakkaasti, ja markkinointia suunnattiin yrityksille ja erityisesti yhtiöitetyille maatiloille. Yritysasiakkuudet lisääntyivätkin ilahduttavasti. Kirjanpitolain muutosten seurauksena myös maatilataloutta harjoittavat yritykset laativat jatkossa suoriteperusteisen tilinpäätöksen, mikä osaltaan kasvattaa kiinnostusta käyttää tilitoimistopalveluita. Myös kasvava kiinnostus sähköisten palveluiden hyödyntämiseen vaikuttaa samaan suuntaan.

Tiedolla tuloksia –tiedonvälityshankkeen kautta hoidettiin vuoden 2016 viljelijätiedotus EU-tukien osalta. Keskeisinä yhteistyökumppaneina hankkeessa olivat ELY, MTK-Pohjois-Karjala sekä Joensuun seudun, Keski-Karjalan ja Pielisen Karjalan maaseutupalvelut.

Tulosta maidosta -koulutushankkeen painopisteinä koulutuksissa olivat nurmiviljelyn kehittäminen, talouden hallinta sekä investointien johtaminen.

Kasvua pellosta -hanke, jossa tuotannollisten näkökohtien lisäksi kehitetään vahvasti myös viljelijöiden markkinaosaamista, pääsi käyntiin loppuvuodesta 2016.

Yhteistyössä Joensuun seudun kuntien kanssa saatettiin päätökseen **Omistajanvaihdos-hanke** erityisesti omistajanvaihdoksien aktivoimiseksi. Tavoitteeksi asetettu 50 osallistujatilan tavoite saavutettiin.

Maitoa markkinoille –välikauden hanketta toteutettiin niinikään yhteistyössä Joensuun seudun kuntien kanssa. Hankkeessa maatalousyrittäjiä aktivoitiin investointeihin.

Marjamaat -tiedonvälityshanke käynnistettiin yhteistyössä ProAgria Etelä-Savon, ProAgria Keski-Suomen ja LUKEn kanssa.

Ravinnerenki kehittää, testaa ja kokoaa erityisesti Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maatiloille sopivia ratkaisuja mm. pellon ravinnetalouden parantamiseen ja valumavesien hallintaan.

2. Edistetään neuvonnalla ja neuvonnan palveluja kehittämällä ympäristöystävällisempiä tuotantomenetelmiä ja uusiutuvien luonnonvarojen käytön kestävyyttä mm. tuotantopanosten optimaalisella ja kestävällä käytöllä.

Ympäristön tilan kohentamisen osalta keskeistä on viljelysuunnittelu, jota tehtiin 465 kpl. Lisäksi panostettiin luomutuotannon kehittämiseen, Neuvo 2020 palveluihin, maisemanhoitoon sekä erityisympäristökohteiden tunnistamiseen ja saamiseen asianmukaisen hoidon piiriin.
Neuvo 2020 neuvontapalvelun puitteissa annettiin ympäristöneuvontaa 302 maatilalle, Kotieläinneuvontaa 164 kotieläintilalle, luomuneuvontaa 104 maatilalle, kasvinsuojeluneuvontaa 13 maatilalle ja energianeuvontaa 16 maatilalle. NEUVO-palveluita käytti vuoden 2016 aikana 473 pohjoiskarjalaista maatilaa.
Yhteistyössä Savonia amk:n, LUKEn sekä Pohjois-Savon ProAgrian kanssa toteutettiin Ravinnerenki –tiedonvälityshanketta, jonka avulla pyritään pienentämään maatalouden ravinnepäästöjä vesistöihin.
Biokaasu –esiselvityshanketta jatkettiin.

3. Edistetään neuvonnallisin ja kotieläinjalostuksellisin keinoin sekä mittareita ja menetelmiä kehittämällä ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta sekä ruokaketjun vastuullisuutta.

Neuvo 2020 –palvelun kautta annettiin tuotantoeläinten hyvinvointiin liittyvää neuvontaa 103 maatilalle.
Työterveyshuollon tilakäyntejä tehtiin 78 kpl.
Yhteistyössä Joensuun seudun maaseutupalveluiden kanssa saatettiin päätökseen **Ruokaa läheltä** –hanke jolla edistettiin erityisesti paikallisten yritysten yhteistyötä kuntien ja muiden julkisten organisaatioiden tarjouskilpailuihin osallistumiseksi.
Valmisteltiin **Green Care – Green Karelia** -hanke yhteistyössä Karelia ammattikorkeakoulun kanssa edistämään Green Care -palvelutoimintaa.

4. Kansainvälinen toiminta

Yhteistyöhankkeet ja palveluiden myynti Venäjälle olivat jäissä Ukrainan kriisistä ja sitä seuranneista talouspakotteista johtuen.
Yhteistyössä Karelia amk:n kanssa toteutettiin **ERDI**-hanketta, jonka kautta kehitetään maatalousopetuksen sisältöjä hankkeen kohdealueilla: Suomi, Hollanti, Slovakia, Kanada, Tsekki ja Unkari.

5. Maaseudun kehittämisohjelmien toteuttaja

MMM:n kanssa tehtävän tulossopimuksen ohella ProAgria Pohjois-Karjalan toiminnan tavoitteita ohjaavat Pohjois-Karjalan kehittämisohjelma sekä Manner-Suomen maaseutuohjelma ja Pohjois-Karjalan maakunnallinen maaseudun kehittämisohjelma, joiden kautta kanavoituvat myös EU:n rakennerahastojen kehittämisresurssit
Kehittämisohjelmien ja tulossopimuksen tavoitteet ovat sopusoinnussa ja toisiaan tukevia.
Maaseudun elinkeinojen monipuolistaminen on maaseutuohjelmien yksi keskeinen tavoite. Tapahtumien järjestäminen on yksi ProAgria Pohjois-Karjalan erityisosaamisalueista.
Sadonkorjuutapahtuma järjestettiin Joensuun matkustajasatamassa syyskuun alussa, Ja Silva 2017 -metsänäyttelyn valmistelut käynnistettiin.
Nuorten aktivoiminen maaseutuammatteihin
ProAgria Pohjois-Karjala haluaa osaltaan olla edistämässä nuorten tutustumista ja sijoittumista maaseutuammatteihin. ProAgria Pohjois-Karjala työllisti v. 2016. useita nuoria kesätyöntekijöitä kalalaitoksillaan. Lisäksi tarjottiin harjoittelupaikka yhdelle maa- ja metsätaloustieteen opiskelijalle.

ProAgria Pohjois-Karjalan sekä Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijoita osallistui erilaisten yhteistyöryhmien toimintaan seuraavasti:

Maakunnan yhteistyöryhmä	*Eero Parviainen*
ELY-keskuksen neuvottelukunta	*Katri Karjalainen*
Yritys-Suomi – alueneuvottelukunta	*Johanna Rinnekari*
Pohjois-Karjalan metsäneuvosto	*Johanna Rinnekari*
Pohjois-Karjalan jäteasiain neuvottelukunta	*Marja Pulkkinen*
MTK:n Itä-Suomen luomuvaliokunta	*Marja Pulkkinen*
MTK:n Itä-Suomen verovaliokunta	*Harri Meriläinen*
Pohjois-Karjalan alueellisen maaseutuohjelman ohjausryhmä	*Eero Parviainen, Johanna Rinnekari*
Suomen laatukeskus, P-K:n laatujaos, ohjausryhmä	*Anna Liimatainen*
Luonnonvara-alan koulutuksen kehitystiimi	*Anna Liimatainen*
Pohjois-Karjalan elintarvikeryhmä	*Eero Parviainen*
Pohjois-Karjalan Venäjä-työryhmä	*Eero Parviainen*
Savo-Karjalan luomuyhdistys	*Ulla Turunen*
Maakunnallinen maitoryhmä	*Katri Karjalainen, Antero Stedt*
Maitoa markkinoille säätiö	*Antero Stedt*

Valtakunnalliset edustukset

ProAgria Keskusten liiton hallitus	*Kari Piironen*
Maveplan Oy:n hallitus	*Eero Parviainen, varajäsen*

Katri Karjalainen
palvelupäällikkö
Tilitoimisto-, investointi-, talous- ja sisäiset palvelut

Toimintaympäristö

Maidon, lihan ja kananmunien tuottajahinnat laskivat vuonna 2016 jo kolmatta vuotta peräkkäin. Myös viljojen tuottajahintojen lasku jatkui ja vain perunan tuottajahinnassa oli hienoista nousua. Meijerit maksoivat maidontuottajille vuonna 2016 keskimäärin 37,75 senttiä litralta. Luku ei sisällä jälkitiliä eikä maidon tuotantotukea. Kuukausitasolla maidon keskimääräinen tuottajahinta laski alkuvuoden, kääntyi elokuussa nousuun saavuttaen marraskuussa huippunsa ja laski hieman joulukuussa 38,24 senttiin litralta.

Tuottajahinnat vuonna 2016 keskimäärin		muutos vuoteen 2015
maito (E-luokka)	36,2 snt/l	-1 %
sonninliha	330 euro/100 kg	-2 %
sianliha (lihasiat)	142 euro/100 kg	-4 %
karitsanliha	367 euro/100 kg	-3 %
broilerinliha	131 euro/100 kg	-3 %
kananmunat (virikehäkkikanalat)	92 euro/100 kg	-4 %
kananmunat (lattia- ja ulkokanalat)	108 euro/100 kg	0 %
kananmunat (luomukanalat)	260 euro/100 kg	2 %
leipävehnä (perushinta)	151 euro/1000 kg	-10 %
rehuohra (perushinta)	124 euro/1000 kg	-9 %
ruis (perushinta)	171 euro/1000 kg	-3 %
kaura (perushinta)	129 euro/1000 kg	-3 %
rypsi/rapsi (perushinta)	362 euro/1000 kg	2 %
ruokaperuna	20 euro/100 kg	13 %

Maatalouden tuotantovälineiden ostohinnat laskivat Tilastokeskuksen mukaan 2,9 prosenttia vuoden 2016 viimeisellä neljänneksellä vuoden takaiseen verrattuna. Kokonaisindeksin laskuun vaikutti etenkin lannoitteiden ja rehujen halpeneminen. Lannoitteiden hinnat olivat reilun viidenneksen ja rehujen seitsemän prosenttia edullisemmat kuin vuosi sitten. Lannoitteiden raaka-aineiden, erityisesti typen, kallistuminen näkyi tosin jo lannoitteiden hinnassa neljänneksen loppupuolella. Polttoaineiden hinnat ovat olleet nousussa keväästä 2016 raakaöljyn hinnan nousun ja heikentyneen euro/dollari-suhteen seurauksena.

Maatalouden hintaindeksit 2010=100, 1/2010–12/2016

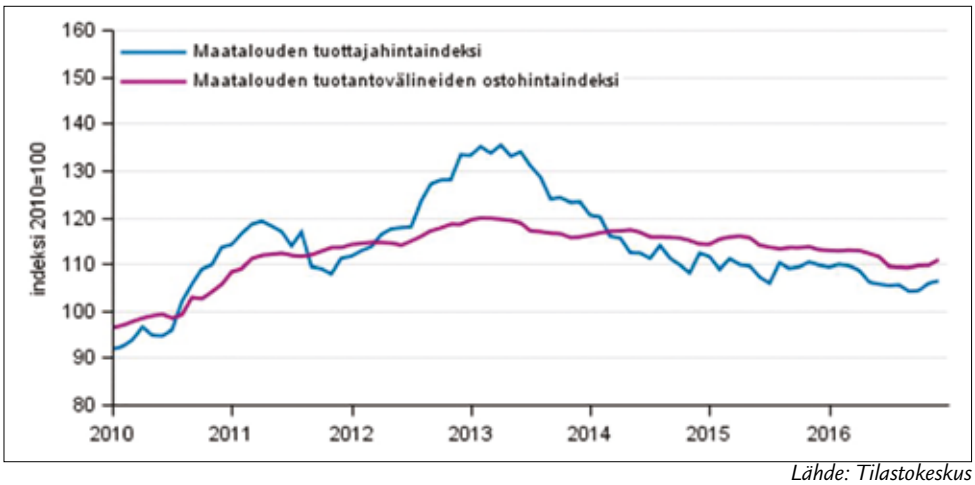

Lähde: Tilastokeskus

Kasvukauden 2016 yleiskuva oli Pohjois-Karjalassa hyvin tavanomainen, joskin kuukausittainen keskilämpötila oli asteen, pari viime vuosikymmenten keskiarvoja korkeampi. Toukokuun sademäärä jäi keskimääräistä alemmaksi, kun taas kesäkuussa satoi keskimääräistä enemmän. Kesäkuun sateet haittasivat jossain määrin ensimmäisen säilörehusadon korjuuta. Heinäkuussa taivaalta tuli vettä paikoitelleen erittäin runsaasti maakunnan eteläisellä puolella. Esimerkiksi Rääkkylän suunnalla heinäkuun sademäärä oli lähes kaksinkertainen normaaliin verrattuna. Toisaalta Lieksan suunnalla heinäkuun sademäärä jäi reilusti alle normaalin. Elokuussakin maakunnan länsiosassa satoi tavanomaista enemmän ja itäosan sateet jäivät vähempään. Länsisosassa sateet vaikuttivat viljan jossain määrin viljan puinnin ajoitukseen ja viljan laatuun. Syys- ja lokakuu olivat melko vähäsateisia ja syystöiden olosuhteet olivatkin hyvät.
Terminen kasvukausi alkoi koko maakunnan alueella 26.4. ja syksyllä kasvukausi päättyi maakunnan pohjois- ja itäosissa 2.10 ja länsi- ja eteläosissa muutama päivä myöhemmin.

Pohjois-Karjalan maatilat vuonna 2016

Vuonna 2016 tulotukea hakeneita maatiloja Pohjois-Karjalassa oli 2062, ja tiloilla oli peltoa käytössä yhteensä 84717 ha. Keskimääräinen peltoala oli siten 41,1 ha/tila.

Tilojen lukumäärät tuotantosuunnittain:

Pohjois-Karjala 2016	Maatalous- ja puutarhayrityksiä kpl
YHTEENSÄ (tuotantosuunta)	2 056
Muu kasvinviljely	809
Lypsykarjatalous	487
Naudanlihan tuotanto	218
Viljanviljely	173
Lammas- ja vuohitilat, hevostilat	144
Avomaan tuotanto	107
Sekamuotoinen tuotanto	61
Muu nautakarjatalous	43
Sikatalous	7
Kasvihuonetuotanto	18
Siipikarjatalous	4

Viljelijöiden lukumäärä yksityishenkilöiden omistamilla tiloilla 2016 Pohjois-Karjala

Yhteensä	- 24v.	25-29v	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-
1800	14	68	118	135	162	197	316	300	268	177	45

Viljelykasvien viljelyala ja sato Pohjois-Karjalassa v. 2015-2016

	Korjuuala (1 000 ha)		Hehtaarisato (kg/ha)		Sato (milj. kg)	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Vehnä yhteensä	**2,2**	**1,3**	**3 360**	**3 420**	**7,3**	**4,3**
Syysvehnä	0,2	0	3 150	2 710	0,8	0,1
Kevätvehnä	1,9	1,2	3 390	3 430	6,6	4,3
Ruis	0,6	0,4	1 890	1 610	1,2	0,6
Rehuohra	9,6	9,2	3 730	2 960	35,6	27,2
Kaura	9,4	8	3 220	2 730	30,1	21,7
Seosvilja yhteensä	**1,2**	**1**	**3 630**	**2 540**	**4,5**	**2,6**
Seosvilja (korsivilja)	1,2	0,9	3 700	2 590	4,3	2,3
Seosvilja (palkokasvit + korsivilja)	0,1	0,1	..	2 200	..	0,3
Rypsi ja rapsi yhteensä	**1**	**1**	**1 180**	**1 230**	**1,2**	**1,3**
Kumina	0,1	0,1	..	150	..	0
Peruna yhteensä	**0,2**	**0,1**	**34 900**	**34 640**	**5,3**	**5**
Herne	0,4	0,2	1 320	2 000	0,5	0,4
Härkäpapu	0,1	0,1	1 930	1 540	0,2	0,2
Ruokohelpi	0,3	0,5	..	2 820	..	1,3
Tuorevilja yhteensä	**3,6**	**5,2**	**6 100**	**3 610**	**21,9**	**18,8**
Kokoviljasäilörehu	1,1	1,5	11 700	4 590	12,5	6,7
Tuoresäilövilja	2,5	3,8	3 730	3 230	9,4	12,1

Kotieläinten lukumäärät Pohjois-Karjala v. 2015-2016

	2015	2016
NAUDAT YHTEENSÄ	55526	54449
Lypsylehmät	16582	16092
Emolehmät	4400	4371
Hiehot yhteensä	9575	9324
Sonnit yhteensä	6179	6151
SIAT YHTEENSÄ	6988	7101
SIIPIKARJA YHTEENSÄ	29503	26449
LAMPAAT YHTEENSÄ	5193	4789
VUOHET	70	60
HEVOSET (maatiloilla)	963	859

Meijeriin tuotettu maitomäärä maakunnassa

Keskimääräinen karjakoko maitotiloilla kasvoi reilun 2 lehmän verran, nousten vuonna 2016 keskimäärin 32,9 lehmään. Näin ollen meijeriin toimitettu keskimääräinen tilakohtainen maitomäärä nousi ja oli 262 327 litraa vuodessa. Maakunnan kaikkien lypsylehmien meijerimaidon keskituotos ei noussut, vaikka tuotosseurantailoilla keskituotos nousikin.
Emolehmien määrä maakunnassa pysyi edellisen vuoden tasolla, ja emolehmiä oli vuoden 2016 toukokuussa maakunnassamme 4400. Mukaan lukien hiehot, sonnit ja vasikat, nautaeläinten lukumäärä väheni vain noin 100 eläimen verran. Sikoja oli vuonna 2016 yhteensä vain noin 7000 eläintä.
Luomuviljely lisääntyi maakunnassamme edelleen vuonna 2016. Elintarviketurvallisuusviraston mukaan luomutiloja oli Pohjois-Karjalassa vuoden 2016 lopussa 361 tilaa. Peltoa luomuviljelyssä ja siirtymävaiheessa oli vuonna 2016 yhteensä 21139 ha, ja pinta- ala kasvoi yli 10% edelliseen vuoteen verrattuna. Luomutilojen osuus oli Pohjois-Karjalassa 17,7 % kaikista maatiloista.

Maitotilojen ja meijerimaidon määrä v. 1986 - 2016 Pohjois-Karjalassa

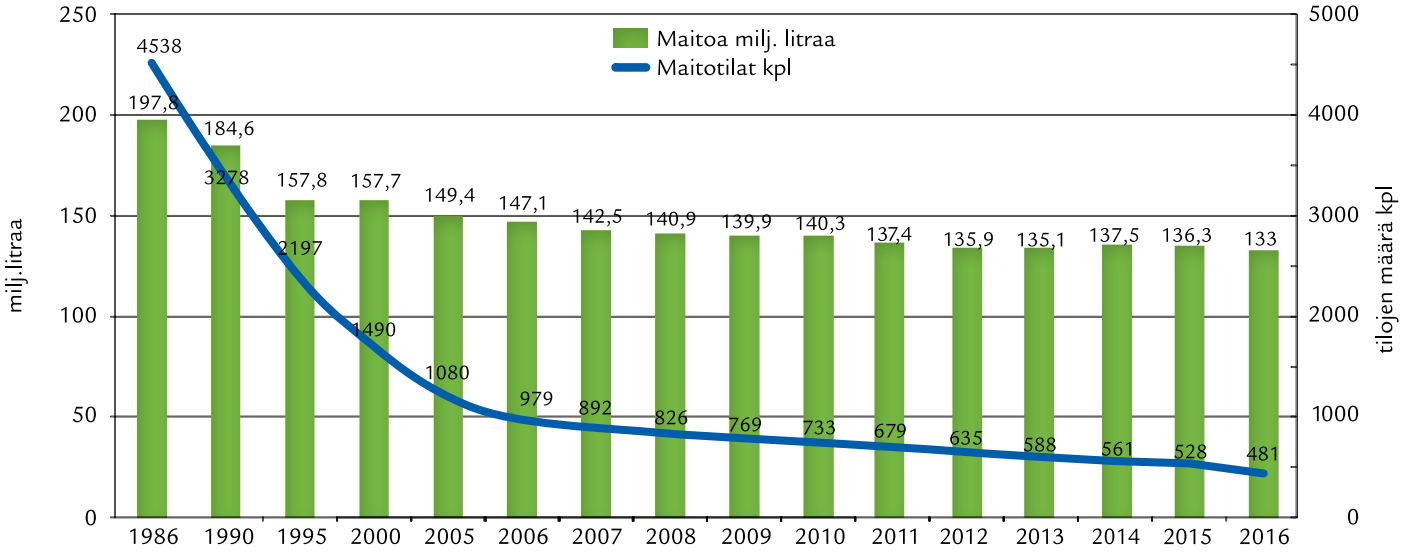

Maatilojen palvelut

Maatilojen neuvontapalveluja tuotettiin 33 asiantuntijan voimin, ja henkilötyövuosia maatiloille kohdentuva hanketyö huomioiden kertyi noin 20.
Asiantuntijoiden osaamisen kehittämisessä painopisteenä olivat digitalisaatioon, viljelijätukiin, eläinten hyvinvointiin sekä luonnonmukaiseen tuotantoon liittyvät muutokset toimintaympäristössä.
Raimo Saarelaisesta tuli Pohjois-Karjalan kolmas valtakunnallinen huippuosaaja, ja opintoihinsa liittyen hän kehitti navettainvestoinnin kustannusoptimointi- laskentamallin, joka lanseerattiin marraskuussa.
NEUVO2020- palveluiden kysyntä kasvoi vuoden aikana ennakoitua suuremmaksi. Osakeyhtiömuotoisten maatilojen ja muiden maaseudun yritysten tilitoimistopalvelu saavutti tavoitellun jalansijan.
Vuoden 2016 aikana kiinnostus maatalouden investointeihin oli vähäistä. Osittain siihen vaikutti ohjelmakauden vaihdokseen liittyvät asiat, mutta alhainen maidon tuottajahinta vaikutti investointien halukkuuteen. Näin ollen elinkeinosuunnitelmien ja rakennussuunnittelun palveluiden kysyntä oli vähäistä.
Sukupolvenvaihdoksiin liittyvää neuvontaa tarvittiin runsaasti, johtuen luopumistukiin liittyvien säädösten muutoksiin. Kiinnostusta maatilojen toiminnan yhtiöittämiseen oli edellisvuosien tapaan.

Palveluiden myyntimäärien kehitys vv. 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Työterveyshuollon tilakäynnit	112	148	178	128	115	88	78
Tulosanalyysit	45	44	23	17	14	6	2
Tilitoimistoasiakkaat	263	305	303	226	229	212	255
EU-tukineuvonta	829	812	817	557	557	629	624
Elinkeino- / Liiketoimintasuunnitelmat		47	52	54	47	29	41
SPV – suunnitelmat	39		70	74	107	65	74
ProAgria – kehityskeskustelut							57
– tulevaisuuskeskustelut	65	16	46	62	76	142	
– tavoitekeskustelut	65	328	77	106	92		
Viljelysuunnitelmat	781	676	622	485	429	508	465
Ravinnetase- laskelmat	171	316	182	147	137	-	78
Maitotilasopimusneuvonta	495	458	435	406	392	373	355
NEUVO2020 -palvelut						460	714

Lypsykarjavaliokunta 2016

Mirja Turunen,	*Lieksa (pj)*
Johanna Haaranen,	*Joensuu*
Katri Kinnunen	*Rääkkylä*
Sari Kosunen	*Valtimo*
Mirja Turunen	*Lieksa*
Janne Heikkinen	*Joensuu*
Marja-Leena Martikainen	*Liperi*
Tiina Kontkanen	*Liperi*
Anna-Maija Sallinen,	*Polvijärvi*
Sari Vestman	*Joensuu*
Antti Shemeikka	*Joensuu*
Outi Hännikäinen	*Rääkkylä*
Piironen Päivi	*Nurmes*

Asiantuntijajäsenet:

Marjut Suontausta	*Faba*
Anita Hyvönen	*Faba*
Seija Silvennoinen	*Maitomaa*
Jouni Tahvanainen	*Kiteen Meijeri Oy*
Minna Jolkkonen	*ItäMaito*
Mari Vauhkonen	*ProAgria Pohjois-Karjala*

Maito- ja muiden kotieläintilojen neuvonta

Lypsylehmien tuotosseurannassa vuonna 2016 oli mukana 355 tilaa, eli 70 % alueen maidontuottajista. Virallisen tuotostuloksen saavutti 339 tilaa. Näin ollen virallisen tuotostuloksen sai 95 % karjoista. Viralliset tuotosseurantatilojen tulokset: keskimäärin 37,6 lehmää, keskituotos 9731 kg. Maidon keskimääräinen rasvapitoisuus oli 4,27 % ja valkuaispitoisuus 3,47 %.
Ruokinnan ohjaus -palveluita toteutettiin edellistä vuotta enemmän. Ruokinnan optimointeja tehtiin yhteensä 1730 kertaa 228 eri karjalle.
Lypsykarjavaliokunta kokoontui 2 kertaa vuonna 2016. Karjakerhon ja Lypsykarjavaliokunnan puheenjohtajana toimi Mirja Turunen Lieksasta. Kokouksissa käsiteltiin tuotosseurannan käytäntöjen uudistamista ja maitotilojen neuvontapalveluiden kehittämistä.
Lammas- ja emolehmätilojen ruokinta- ja hoitoneuvontaa toteutettiin vuonna 2016 yhteistyössä ProAgria Etelä- Savon ja Pohjois-Savon kanssa.

Omistajanvaihdosten edistämishanke

Hanketta toteutettiin 1.9.2015-31.12.2016 yhteensä 25 000,00 euron budjetilla Rahoittajana oli Joensuun Seudun Maaseutupalvelut ja toteuttajana ProAgria Pohjois-Karjala. Hankevastaavana oli Marjaana Olenius. 50 kpl tiloja aktivoitui omistajanvaihdokseen maksuttomilla alkukartoituksilla.
Infotilaisuuksia pidettiin 5 kpl Joensuun seudulla, joissa oli mukana osallistujia yhteensä 60 eri tilalta ja asiantuntijoina MELA, ELY, pankki ja ProAgria. Paperit hallintaan -teemalla jaettiin asiakastiloille 80 kpl mappeja omistajanvaihdoksen dokumenttien säilytykseen.

Tulosta maidosta -hanke

Vuoden alkupuolella muokattiin hankesuunnitelmaa, budjettia ja rahoitusmallia. Neuvoteltiin rahoituksista kuntien ja alueen meijereiden kanssa ja yhteistyöstä tulevien osatoteuttajien TTS Työtehoseuran, Karelia ammattikorkeakoulun ja Pohjois-Karjalan aikuisopiston kanssa. Samalla valmisteltiin hankkeen markkinointitoimia ja hallinnon organisointia. Varsinaiset koulutukset käynnistettiin maaliskuun lopulla. Hanke sai rahoituspäätöksen Hyrrä-järjestelmästä 12.5.2016.
Koulutushanketta rahoittavat Euroopan maaseuturahasto, Suomen valtio, Pohjois-Karjalan kunnat, Osk. ItäMaito, Kiteen Meijeri Oy, Osk. Maitomaa sekä koulutuksiin osallistuvat yrittäjät. Hanke järjestää monimuotoisia pienryhmäkoulutuksia, teemapäiviä, seminaareja ja opintomatkoja. Yhteistyötä tehdään alueen sidosryhmien ja alan toimijoiden sekä itäsuomalaisten maitoalan hankkeiden kanssa. Hankkeen ohjausryhmänä toimii Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen asettama maakunnallinen maitoryhmä.
Vuoden aikana järjestettiin eri puolilla maakuntaa yhteensä 27 koulutustilaisuutta ja pienryhmäpäivää, joissa aiheina mm. investointien johtaminen, yhteisnavetan perustaminen, nurmiviljelyn tehostaminen, ruokinnan parantaminen, rehuvalkuaisen tuotanto, eläinten käsittely ja maitotilan laskuoppi. Useissa tilaisuuksissa käytettiin myös etäyhteyksiä.
Koko vuoden aikana hankkeen varsinaisiin koulutuksiin osallistui 43 tilalta yhteensä 92 eri henkilöä, joista 35 naista ja 57 miestä. Oppitunteja järjestettiin hankkeessa yhteensä 103 kpl x 45 min. Monet yrittäjät osallistuivat useampiin tilaisuuksiin.

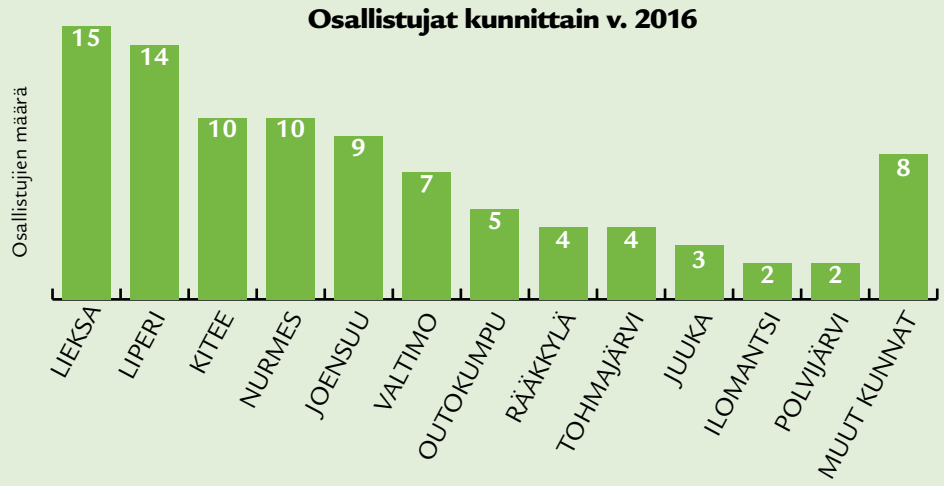

Rakennussuunnittelu

Rakennussuunnittelun osalta vuosi 2016 oli vuotta 2015 haasteellisempi. Vuoden aikana tehtiin suunnittelutyötä yhteen uuteen karjarakennukseen ja kymmeneen navetan peruskorjaukseen. Lisäksi suunniteltiin tuote- ja rehuvarastoja kuuteen kohteeseen. Muita maatilojen rakennuskohteita suunniteltiin 12 kpl.
Erilaisiin toimitila- ja liikerakennusten korjauskohteisiin tehtiin osasuunnittelua 14 eri kohteeseen. Muita rakentamiseen liittyviä konsultointeja tehtiin yhteensä 30 kpl.
Rakennusmestari Raimo Saarelainen valmistui vuoden lopulla valtakunnalliseksi huippuosaajaksi, ja hänen opintojensa yhteydessä valmistelema tilaohjelma ja tavoitekustannuslaskelma herätti kiinnostusta valtakunnallisesti. Vuoden loppuun mennessä hän teki näitä laskelmia jo yhteensä 10 kpl.
NEUVO- energianeuvontaa tehtiin yhteensä 16 maatilakohteeseen.
Heikkoon markkinatilanteeseen reagoitiin pitkin vuotta kohdennetuin lomautuksin.

Kasvinviljelyneuvonta

Viljelyneuvonnassa teemoina olivat nurmikasvustojen monipuolistaminen, erityisesti apilan ja muiden typensitojakasvien käyttö. Edelleen panostettiin nurmen - ja viljantuotannon kehittämispalveluihin. Viljelyn suunnittelun lisäksi palvelukokonaisuuteen liitettiin kasvustoseurannan, tulosten arviointiin perustuvan tavoiteasetannan ja pellonpiennartapahtumien keinoin. Tilakohtaisen asiantuntijapalvelun määrät ilmenevät taulukosta.
Vuonna 2016 kasvinsuojelukoulutuksiin osallistui 209 henkilöä, ja kasvinsuojeluruiskuja testattiin yhteensä 97 kpl.
Luomutuotannon menetelmät ja mahdollisuus siirtyä luomutuotantoon herätti myös paljon kiinnostusta vuonna 2016, ja luomuperuskursseille maakunnassa osallistui yhteensä 51 henkilöä. Luomusuunnitelmia ja muita luomuun liittyviä NEUVO- palveluita toteutettiin 104 tilalle.

Kasvua pellosta -hanke päivittää kasvinviljelyn tähän päivään

Kasvua pellosta -koulutushanke (1.9.2016-31.12.2018) toimii Pohjois-Karjalan alueella. Tarkoituksena parantaa kasvinviljelyn kannattavuutta, tuoda esiin uusia mahdollisia viljelykasveja, viljelytekniikka ja markkinoita. Hanketta hallinnoi ProAgria Pohjois-Karjala ry yhteistyökumppaneinaan Pielisen Karjalan kehittämiskeskus Oy ja Luonnonvarakeskus. Hankkeen toimintaa käynnistettiin syyskuussa. Seuraavaa vuotta varten aloitettiin pienryhmien kokoaminen ja suunnittelu. Tohmajärvellä ja Kiteellä navetta-avajaiset saivat pohjois-karjalaiset liikkeelle ja hanke oli esillä molemmissa avajaisissa. Tapahtumissa kävi ilmi, että innokkaita löytyi jopa erikoiskasvien viljelyyn. Ehkäpä ensi kesänä Pohjois-Karjalassa kasvaa maissia.
Lisätietoja: ***www.proagria.fi/kasvua pellosta***

Viljelijöiden työterveyshuolto

Vuonna 2016 maatilojen työterveyshuollossa neuvojat olivat mukana 78 työolosuhdekartoituksessa. Erityistä huomiota vaati viljelijöiden ikääntymiseen liittyvät ongelmat sekä taloudelliset hankaluudet jotka johtuivat tuotteiden hintojen laskusta sekä tukien maksatuksen viivästyksistä. Asiantuntijat osallistuivat myös alueellisten työterveyshuollon yhteistyöryhmien toimintaan yhdessä MTK:n ja työterveyshuollon edustajien kanssa.

Ravinnerenki tutkii ja havainnoi maatiloilla

Ravinnerenki (24.6.2015 – 28.2.2019) kehittää, testaa ja kokoaa erityisesti Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maatiloille sopivia ratkaisuja mm. pellon ravinnetalouden parantamiseen ja valumavesien hallintaan. Ravinnerenkiä koordinoi Savonia-ammattikorkeakoulu, mutta hankkeen toteutuksessa on mukana monipuolinen toteuttaja- ja yhteistyöjoukko. Mukana on niin neuvonta, tutkimus, koulutus kuin viljelijätkin.
Sekä Luke Maaningalla että havaintokoetiloilla Peltosalmella ja Hingunniemessä ja havaintomaatiloilla eri puolilla Pohjois-Savoa ja Pohjois-Karjalaa järjestettiin useita avoimia pellonpiennarpäiviä, työnäytöksiä ja teemapäiviä. Pohjois-Karjalassa järjestettiin ravinnehuoltopäiviä Joensuussa ja Nurmeksessa. Lisäksi järjestettiin syyskuussa nurmipäivä muokkausteemalla Kiteen Koivikolla ja järviruo´on levitysnäytös Liperissä.
Lisätietoja: ***http://ravinnerenki.savonia.fi*** ja ***www.facebook.com/ravinnerenki***

Tiedolla tuloksia tiedonvälityshanke 1.1.-31.12.2016

Tiedolla Tuloksia- tiedonvälityshanke on Euroopan maaseuturahaston, Suomen valtion ja Pohjois-Karjalan kuntien rahoittama hanke, jota hallinnoin ProAgria Pohjois-Karjala ry. Hanke toteuttaa omalta osaltaan Manner Suomen maaseutuohjelmaa ja Pohjois-Karjalan maaseutuohjelmaa. Hanke tekee kiinteää yhteistyötä maaseutuviranomaisten, MTK Pohjois-Karjalan ja muiden yhteistyökumppanien kanssa. Hanke järjestää infotilaisuuksia mm. EU tuista, sukupolvenvaihdoksista ja investoinneista. Hanke tuottaa myös tukikalenterin ja toteuttaa erilaisia tiedotuksellisia tietoiskuja joko sähköisin menetelmin tai ihan ”livenä”.

Kevään 2016 aikana suunniteltiin ja toteutettiin EU tukiin liittyvä kunnittainen infokierros, tuotettiin tukikalenteri yhteistyössä Pohjois- Savossa toimivan ”Kohti tulevaa”-hankkeen ja Etelä-Savossa toimivan” Piällysmies leaderryhmän” kanssa. Infot järjestettiin 4.- 15.4.2016 välisenä aikana ja osallistujia infoissa oli jälleen kerran runsaasti, 508 osallistujaa. Kaikkiaan EU tukia haki 2164 tilaa vuonna 2016. Tiedolla tuloksia tiedonvälityshanke oli esillä myös Pohjois-Karjalan Karjakerhon kevättapahtumassa ja Tuottavaa luomua hankeen pellonpiennarpäivässä, jossa paneuduttiin maanrakenteeseen ja luomusiementuotantoon.

Hanke tuotti keväällä myös miniesitteen, jonka avulla kerrottiin sähköisestä tiedottamisesta. Hankeen Internet sivut löytyvät osoitteesta: ***pohjois-karjala.proagria.fi/hankkeet/tiedolla-tuloksia-6506***, Facebook-sivut ***www.facebook.com/Tiedolla-tuloksia-tiedonvälityshanke-1597879850502526/*** ja tukikalenterin voi ladata vaikkapa kännykkään osoitteesta: ***http://issuu.com/proagriapk/docs/eu-tukikalenteri_2016-2017_pohjois-*** .

Syksy 2016

Syksyn 2016 infoista toteutuivat SPV, kotieläininfot sekä ympäristökorvausinfot. Infoihin tuotetut aineistot löytyvät

Kunta	SPV	Kotieläin	Ympäristökorvaus
Kitee	11	29	38
Polvijärvi			55
Joensuu		15	
Nurmes	14	8	50
Yhteensä	25	52	143

Tilastoa EU infojen osallistujamääristä

	2014	2015	2016
Eno	-	34	
Ilomantsi	25	36	44
Joensuu	50	87	52
Juuka	26	42	27
Kitee	76	133	82
Kontiolahti	21	-	28
Lieksa	35	63	35
Liperi	43	103	44
Nurmes	39	47	33
Outokumpu	-	54	34
Polvijärvi	60	95	52
Rääkkylä	19	34	23
Tohmajärvi	46	85	56
Valtimo	15	36	18
YHTEENSÄ	455	849	508

Sähköinen tukihaku 2016 YTA alueilla:

Joensuun seutu: sähköiset hakemukset 1 030 kpl, paperiset 142 kpl. Sähköisen tukihaun prosentti 87,9 % (82 % v. 2015).

Keski-Karjala: sähköiset hakemukset 533 kpl, paperiset 54 kpl. Sähköisen tukihaun prosentti 90,8 % (88 % v. 2015).

Pielisen Karjala: sähköiset hakemukset 379 kpl, paperiset 26 kpl. Sähköisen tukihaun prosentti 93,6 % (92 % v. 2015).

Yrityspalvelut Maa- ja kotitalous-naiset

Johanna Rinnekari
yristysasiantuntija
toiminnanjohtaja
Maa- ja kotitalousnaiset

Pohjois-Karjalan Maa- ja kotitalousnaiset

Yrityspalvelut, ruoka- ja ravitsemusneuvonta

Yrityspalveluissa keskityttiin liiketoiminnansuunnitteluun, investointi- ja rahoitushakemusten laadintaan, alkavan yrityksen neuvontaan, tuotekehitysneuvontaan, palvelujen tuotteistamiseen ja ruokalistasuunnitteluun. Yrityksille tehtiin perustamistuki- ja investointitukihakemuksia Pohjois-Karjalan ELY-keskukseen. Lisäksi elintarvikealan yrityksille tehtiin ravintoarvolaskelmia ja annettiin muutenkin pakkausmerkintöihin liittyvää neuvontaa.

Koulutusta ja tapahtumia

Pakkausmerkintäasetuksen muutoksesta johtuen järjestettiin Pakkausmerkinnät kerralla kuntoon -tietoisku Kukkolassa Joensuussa. Hygieniaosaamiskoulutuksia järjestettiin viisi. Minustako mikro?-ilta järjestettiin yhteistyössä Pohjois-Karjalan Yrittäjänaisten ja Taito Pohjois-Karjalan kanssa. Valtakunnallista ruokamatkailustrategiaa jalkautettiin Hungry for Finland Ruokamatkailutyöpajassa.

Kaiken kaikkiaan Pohjois-Karjalan Maa- ja kotitalousnaisten toiminnan piirissä oli vuonna 2016 noin 300 pohjoiskarjalaista yritystä. Yritysten toimialoina on elintarvike-, ravintola-, matkailu- ja GreenCare-toimiala sekä entistä merkittävämpänä myös hevostalous. Vuosi on ollut uusien hankkeiden suunnittelun ja yhteistyökumppaneiden etsinnän aikaa. Elintarvikealan hankkeissa on ajatuksena, että kehitetään koko elintarvikeketjua pellolta pöytään. Elintarvikealan hankkeiden lisäksi suunniteltiin GreenCare – GreenKarelia- ja ProYritys-hanketta, jossa on ajatuksena jatkaa Masva-hankkeen toteuttamaa tuloksellista työtä. Haettiin rahoitusta myös yhdelle yritysryhmähankkeelle.

Järjestettiin **Green Care Itä-Suomi -**alueyhdistyksen verkostoitumistapaamisia. Verkostoitumistapaamisissa käsiteltiin toimialaan ja yrittäjyyteen liittyviä ajankohtaisia asioita sekä suunniteltiin tulevaa kehittämishanketta. Yhdistyksellä on Facebook-sivut: ***https://www.facebook.com/GreenCare-It%C3%A4-Suomi-813280078736550/***

Lähiruoan tunnettavuutta edistäviä kauppatapahtumia on järjestetty vuoden aikana 11. Tapahtumissa on tehty ruoka- ja ravitsemusneuvontaa sekä tehty tunnetuksi lähiruokaa ja nimisuojajärjestelmää. Tapahtumia on järjestetty marketeissa ja niihin on osallistunut

noin 8-16 lähiruuantuottajaa / tapahtuma. Kauppayhteistyön ansiosta 2000 paikallisista tuotteista koostettua joululaatikkoa myytiin pohjoiskarjalaisissa marketeissa. Lisäksi ollaan oltu mukana Koivikon Elomarkkinoilla, Matkamessuilla, Makuja Savosta-tapahtumassa ja Juuan Hyvinvointitapahtumassa.
Oltiin mukana Liperin Leipäpäivä järjestelyissä. Päivän teemat olivat Tiedosta Leipää! sekä Missä leipä kasvaa. Leipäpäivän oheistapahtumana Liperin Yrittäjäyhdistys järjesti Pohjois- Karjalan Yrittäjien Yrittäjä-Olympialaiset koulukeskuksen alueella. Viimeinen rasti oli Leipäpäiväyhdistyksen ja Maa- ja kotitalousnaisten ideoima ja tuomaroima piirakkaviesti, jossa yhdistysten kolmihenkiset joukkueet leipoivat ja paistoivat karjalanpiirakat. Päivän yleisömäärä nousi noin 5000 ja 90 näytteilleasettajaan.
Pohjoiskarjalaisiin kouluihin vietiin edelleen Näe hyvä lähelläsi –toimintamallia.
Siikajoen Maa- ja kotitalousnaiset (Miljoonaa litraa metsämarjoja-kampanjan voittajajoukkue) vierailivat Karelia à la carten Ruokamatkalla Pohjois-Karjalaan. Kaksipäiväisellä Ruokamatkalla tuli tutuksi marjamaakunnan lähiruokayritykset, marjojen terveellisyysarvot, karjalainen ruokakulttuuri ja karjalanpiirakoiden leivonta piirookoulussa.

Karelia à la carte

Maa- ja kotitalousnaisten koordinoiman Karelia à la carte-verkoston toiminta on ollut aktiivista yhteismarkkinoinnissa keskittyen sosiaalisen median hyödyntämiseen. Kaiken kaikkiaan verkostossa oli jäseniä vuoden lopussa 70. Vuoden 2016 Karelia à la carte yritykseksi valittiin Männikkölän Pirtti Nurmeksesta. Karelia à la carte esittäytyy nettisivuilla ***www.kareliaalacarte.fi*** ja Facebookissa ***https://www.facebook.com/kareliaalacarte***.
Karelia à la carte Ravintolamaailma-konsepti kehitettiin Pohjois-Karjalan Kauppakamarin Kesäntekijäiset-tapahtumassa.

Kukkolan tila

Pohjois-Karjalan Maataloussäätiön omistamalle Kukkolan tilalle tuottavat kokous-, ohjelma- ja juhlapalveluita Maa- ja kotitalousnaiset, Karelia à la carte- ja Green Care Itä-Suomi -verkosto. Kukkolassa on pidetty kokouksia, juhlia ja työhyvinvointipäiviä. Ohjelmallisia palveluita ovat mm. Syyssatoa Kukkolassa ja Historian havinaa Kukkolassa. Yhteistyössä Pohjois-Karjalan Marttojen, Maataloussäätiön ja 4H-yhdistyksen kanssa järjestettiin Kevätkiekaus ja Syyssatoa -tapahtumat Kukkolassa. Kukkolassa vieraili myös kiinalainen ja keskieurooppalainen mediaryhmä, joille herkullisen paikallisen ruoan lisäksi järjestettiin karjalanpiirakkakoulu.

Maiseman- ja luonnonhoidon neuvonta

Maisema- ja ympäristöasiantuntija Päivi Jokinen teki 16 viljelijälle tai yhdistykselle Neuvo2020 maisema- ja lumokartoitusta, 11 ympäristösuunnitelmaa ja viisi ei-tuotannollista investointisuunnitelmaa. Pohjois-Karjalassa vuoden maisemateoksi palkittiin Nurmeksen evankelisen opiston ystävät ry:n Kohtavaaran luonto- ja historiapolku.
Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen Rannat kuntoon –hankkeessa pilottialueella Liperissä suunniteltiin mm. järviruokoon liittyviä hoitoketjuja. Järviruokoa poistettiin niittämällä Riihi- ja Reilammella 18 eri kiinteistön edustalta. Hankkeen aikana pidettiin kahdeksan erilaista tilaisuutta, joissa oli yhteensä 144 osallistujaa. Ylimaakunnallisessa Ravinnerenki-hankkeessa jatketaan järviruo'on parissa seuraavina vuosina.

Ruokaa läheltä esiselvityshanke

Rahoittaja: Joensuun seudun maaseutupalvelut
Toteuttaja: ProAgria Pohjois-Karjala, projektikoordinaattori Hanna Tuominen
Toteutusaika: 1.1.2015 – 29.2.2016
Kohderyhmä: Yksittäiset Joensuun seudulla toimivat lähiruokayrittäjät
Hankkeen kuvaus:
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman vaihtuessa Pohjois-Karjalan elintarvikealan hankkeiden kautta toteutettuun kehittämistyöhön tuli katkos. Ruokaa läheltä -esiselvityshankkeen kautta valmisteltiin tulevan ohjelmakauden toimintaa sekä turvattiin aiemmin toteutuneiden elintarvikealanhankkeiden toiminnan jatkuminen välikautena.
Ruokaa läheltä -esiselvityshankkeen päätavoitteena oli selvittää mahdollisen lähiruokatukun toimintamahdollisuuksia Pohjois-Karjalan alueella sekä kartoittaa yhteistyöverkoston syntymistä lähiruokatukun yhteyteen.
Hankkeen osatavoitteena oli olla mukana elintarvikealan hankkeiden valmistelussa. Tämän lisäksi hankkeen tavoitteena oli madaltaa kynnystä elintarvikealan hanketoiminnan sujuvaan käynnistymiseen rahoituksien avautuessa.
Hanke jatkoi elintarvikealan hankkeiden kautta muodostuneiden lähiruokaklustereiden toimintaa. Hankkeessa vastattiin Joensuun seudun lähiruokayrityksiltä nouseviin kehittämiskysymyksiin.
Toiminta-alue: Joensuun seutu

Tavoitteet:
1. Lähiruokatukun toimintatapa ja toteuttamisedellytykset
2. Hankkeiden valmistelu ja koordinointi
3. Lähiruokaklustereiden toiminnan tukeminen

Toimenpiteet:
1. Lähiruokatukun toimintatapa ja toteuttamisedellytykset
   a. Benchmarking
   b. Toimijaverkoston laajentaminen ja yhteistyöverkoston kehittäminen
2. Hankkeiden valmistelu ja koordinointi yhdessä hanketoimijoiden kanssa
   a. maaseuturahasto
   b. EAKR
   c. Leader
3. Lähiruokaklustereiden toiminnan tukeminen
   a. Polvijärven lähiruokayrittäjät
   b. Juuan lähiruokayrittäjät
   c. Asiantuntija-apu

Budjetti: 70 000 EUR

Luonnosta turvaa –hanke

Hankkeessa kannustetaan kotitarveviljelyyn ja luonnontuotteiden keräämiseen. Hankkeen aikana kehitetään ja toteutetaan toimintaa, jolla lisätään yhteisöllisyyttä ja kannustetaan ihmisiä hyödyntämään luonnontuotteita. Yhdessä oppiminen lisää yhteisön osaamista ja antaa yhteenkuuluvuuden sekä turvallisuuden tunnetta. Kotitarveviljelyyn, luonnontuotteiden keräämiseen ja poikkeustilanteissa selviytymiseen liittyvien asioiden opiskelu yhdessä, luonnossa liikkuminen sekä yleisötapahtumien järjestäminen ovat hyviä tilaisuuksia yhteisöllisyyttä lisäävään toiminnan kehittämiseen ja toteuttamiseen. Hankkeessa teemoja käsitellään myös ympäristötaiteen ja kaikille avoimien tapahtumien kautta. Hankkeessa toteutetaan esimerkiksi yhteisöllisiä syötäviä teoksia ja ikkunaviljelmiä julkisille paikoille tai hankkeessa mukana oleviin yhteisöihin.

Kestoaika: 8/2015 – 7/2018
Rahoitus: Joensuun seudun Leader ry ja Keski-Karjalan Jetina ry
Budjetti: 199 120 EUR
Hankkeen toteuttavat yhteistyössä Pohjois-Karjalan Martat ry, ProAgria Pohjois-Karjala ry/Maa- ja kotitalousnaiset ja Maaseudun Sivistysliiton Joensuun kulttuuriyhdistys ry.
Hankevastaava: Maarit Sallinen-Uusoksa, Pohjois-Karjalan Martat ry.
Vuonna 2016 keskeisimmät tapahtumat ja luvut toteutuneista toimenpiteistä:
Hankkeen toimintoihin osallistui yhteensä 36 yhdistystä/yritystä/koulua ym. tahoa.

1) Sähköinen neuvonta: suora lähetys yrttiretkeltä nettiin 1 kpl
2) Syötävät teokset 1 kpl (Paihola)
3) Viherhaaste nuorille, osallistui yhteensä 4 henkilöä tai ryhmää ja 2 koululuokkaa
4) Villiyrttiretket 7 kpl
5) Sieniretket 7 kpl
6) Malliviljelmät yhteisöille 4 kpl
7) Kotivarailtoja ja tietoiskuja 3 kpl
8) Yleisötapahtumat: 9 kpl
9) Teema- ja testauspäivät 1 kpl (geokätkentä)
10) Videoklipit 6 kpl

Pohjois-Karjalan Maa- ja kotitalousnaisten johtokunta 2016

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

puheenjohtaja, maatilayrittäjä **Timonen Jaana**, Kitee
varapuheenjohtaja, maatilayrittäjä **Rouhiainen Auli**, Liperi
jäsen, maatilayrittäjä **Kurikka Senja**, Liperi Viinijärvi
jäsen, maatilamatkailuyrittäjä **Lehtonen-Sormunen Marjo**, Kontiolahti
jäsen, yrittäjä markkinointipäällikkö **Mujunen Anne**, Joensuu
jäsen, emäntä **Mutanen Sirkka-Liisa**, Outokumpu
jäsen, emäntä **Routa-Mutanen Heli**, Polvijärvi
varajäsen, maatilayrittäjä **Ikonen Ritva**, Liperi Viinijärvi
varajäsen, maatilayrittäjä **Puustinen Anja**, Kontiolahti
varajäsen, maatilayrittäjä **Tahvanainen Kaisa-Liisa**, Outokumpu
varajäsen, maatilayrittäjä **Timonen Kati**, Kitee
varajäsen, yrittäjä **Turunen Mervi**, Liperi

Kalanviljelytoiminta

Kari Kujala
kalastusmestari

ProAgria Pohjois-Karjalan kalanviljelylle vuosi 2016 oli vaikea istukastuotannon puolella. Keväällä järvilohen poikastappioita ei kyetty estämään. Toimenpiteet tautien vastustamiseen kohdistuivat keväällä pääasiassa vesihomeen ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan. Vesihome (Saprolegnia Parasitica) ei kuitenkaan ollut yksin, vaan yhdessä kylmänvedentaudin (Flavobacterium Psychrophilum) kanssa. Todennäköisesti poikaset kantavat piilevänä bakteeria, joka on tarttunut jo mätimunan mukana emosta poikaseen. Mikäli poikanen keväällä sairastuu tähän kylmänvedentautiin vesihomeelle otolliseen aikaan, eivät mitkään hoitokeinot enää auta. Hoitotoimenpiteet pitää siksi kohdistaa tulevaisuudessa hyvissä ajoin jo kylmänvedentaudin ennaltaehkäisyyn ja lääkintään. Tämä on nyt opittua, vaikkakin valitettavasti kantapään kautta. Järvitaimenten viljely onnistui huomattavasti paremmin.

Mädintuotantopuolella onnistuttiin hyvin. Vuoden 2016 hedelmöitystulos oli 80 %. Yhteensä tuotimme 7,32 milj. vastalypsettyä ja hedelmöitettyä mätimunaa, joista tuli puhdistettuna 5,88 milj. silmäpisteasteelle. Ennen laskutusta mädin arvosta on vähennetty Hankataimenelta tulleiden emojen poistoarvo. Vesihome on aiheuttanut tappioita keväällä lypsyn heikentämille emoille, se on heikentänyt myös mädintuotannon kannattavuutta. Uusia omia emokaloja on kuitenkin kasvamassa laitostemme altaissa vastaisuuden varalle. Maalammikoiden desinfioinnissa Kontiolahdella käytettiin lipeää altaiden puhdistuksen yhteydessä kalojen silmiin loiskaihia aiheuttavien kotiloiden tuhoamiseksi. Kalojen osuus myynnistä lajeittain oli seuraava: järvitaimen 54 %, kirjolohi 38 % (sisältää mädin) ja syysistukkaat kuha ja siika 8%. Kaikki taimenistukkaat olivat rasvaeväleikkauksella merkittyjä (REL). Järvitaimenen ja järvilohen mäti ja vastakuoriutuneet siianpoikaset hankittiin Enonkoskelta. Kirjolohen mäti lypsettiin Kontiolahden emoista. Kuhan vastakuoriutuneet poikaset Ristivaaraan hankittiin Längelmäeltä (Längelmäveden kantaa). Välitimme myös planktonsiikoja velvoiteistutuksiin. Kesällä 2016 kasvatimme planktonsiikoja Kontiolahdella ja kasvatus onnistui kohtalaisen hyvin. Järvisiikaemoparvesta istutettiin ylimääräiset takaisin Simpeleen järveen. Ristivaaran luonnonravintolammikot olivat 2:n kesantovuoden jälkeen jälleen viljelyssä, siellä kasvatettiin kuhia.

Keskijärven kalanviljelylaitos sai uuden ympäristölupapäätöksen syksyllä 2016. Luvasta on kuitenkin valitettu, eikä se ole siksi vuoden loppuun mennessä vielä lainvoimainen.

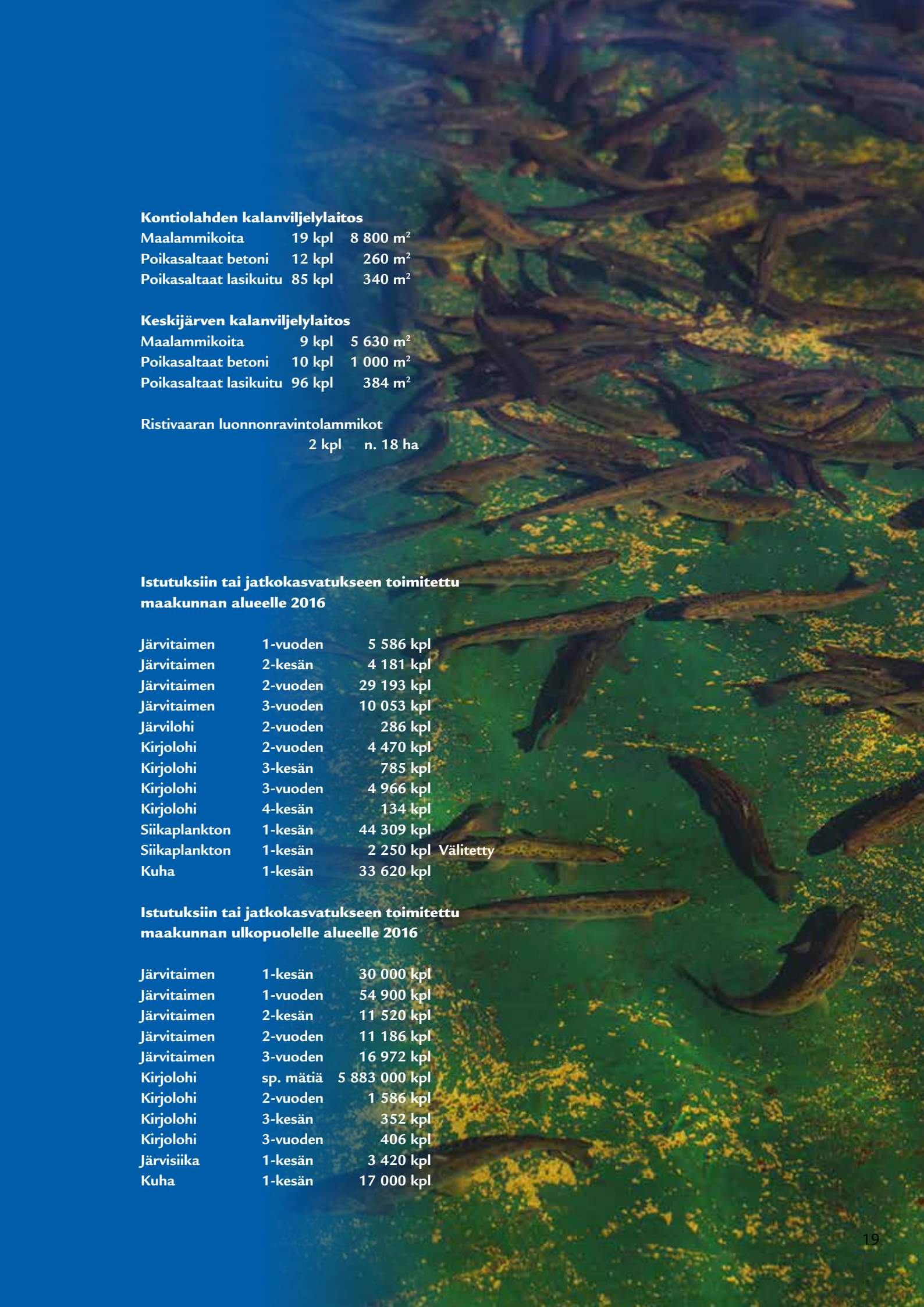

Kontiolahden kalanviljelylaitos

Maalammikoita	19 kpl	8 800 m²
Poikasaltaat betoni	12 kpl	260 m²
Poikasaltaat lasikuitu	85 kpl	340 m²

Keskijärven kalanviljelylaitos

Maalammikoita	9 kpl	5 630 m²
Poikasaltaat betoni	10 kpl	1 000 m²
Poikasaltaat lasikuitu	96 kpl	384 m²

Ristivaaran luonnonravintolammikot
2 kpl n. 18 ha

Istutuksiin tai jatkokasvatukseen toimitettu maakunnan alueelle 2016

Järvitaimen	1-vuoden	5 586 kpl	
Järvitaimen	2-kesän	4 181 kpl	
Järvitaimen	2-vuoden	29 193 kpl	
Järvitaimen	3-vuoden	10 053 kpl	
Järvilohi	2-vuoden	286 kpl	
Kirjolohi	2-vuoden	4 470 kpl	
Kirjolohi	3-kesän	785 kpl	
Kirjolohi	3-vuoden	4 966 kpl	
Kirjolohi	4-kesän	134 kpl	
Siikaplankton	1-kesän	44 309 kpl	
Siikaplankton	1-kesän	2 250 kpl	Välitetty
Kuha	1-kesän	33 620 kpl	

Istutuksiin tai jatkokasvatukseen toimitettu maakunnan ulkopuolelle alueelle 2016

Järvitaimen	1-kesän	30 000 kpl
Järvitaimen	1-vuoden	54 900 kpl
Järvitaimen	2-kesän	11 520 kpl
Järvitaimen	2-vuoden	11 186 kpl
Järvitaimen	3-vuoden	16 972 kpl
Kirjolohi	sp. mätiä	5 883 000 kpl
Kirjolohi	2-vuoden	1 586 kpl
Kirjolohi	3-kesän	352 kpl
Kirjolohi	3-vuoden	406 kpl
Järvisiika	1-kesän	3 420 kpl
Kuha	1-kesän	17 000 kpl

Jäsenet

Yhteydenpitoa sekä asiakas- että yhdistysjäseniin hoidetaan jäsenkirjeillä, sähköposteilla ja ProAgria Itä-Suomi lehden välityksellä.

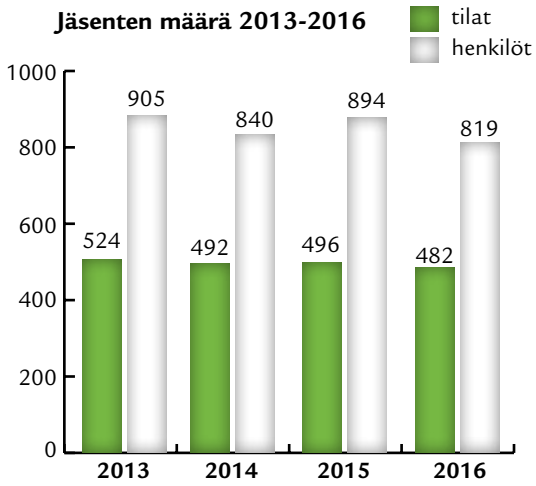

Jäsenyhdistykset	Jäseniä yhteensä
Hummovaaran Maa- ja kotitalousseura	19
Kiteen Maatalousseura	695
Kiteen Riihijärven Mms	20
Kokonvaaran Mms	15
Kumpu-Rasivaaran Mms	55
Liperin Mms	47
Mattisenlahden Mms	21
Onttolan Mms	14
Outokummun Maa- ja kotitalousseura	25
Polvelan Kyläyhdistys	152
Polvijärven Kuorevaaran Mms	26
Polvijärven Maa- ja kotitalousseura	40
Rääkkylän Maa- ja kotitalousseura	22
Saarion Mms	24
Suhmuran Mms	12
Tohmajärven Mms /Maa- ja kotitalousnaiset	
Viinijärven Maa- ja kotitalousnaiset	28
yhteensä	**1215**

Kannattavuuskirjanpitotiloista palkintoa olivat noutamassa: vasemmalta Vuokko Mähönen, kannattavuuskirjanpito Mty Männikkölä, Aini Romppanen, Selja Leinonen, Pekka ja Sisko Romppanen.

10 vuotta, Mty Männikkölä
5 vuotta, Vuojola/ Eerikäinen Esa, Rantala/ Saukkonen Esa ja Jaana, Naurissuo/ Heikkinen Janne, Metsäpelto /Toropainen Janne

Tuotosseurantatilojen palkituista kunniakirjaa olivat hakemassa: vasemmalta Toimi ja Ritva Vauhkonen, Leila ja Ari Kontkanen, Timo Oinonen, Pirjo Nuutinen ja Matti Toivanen

50 vuotta mukana : Koivikkola /Heiskanen Martti, Ritola/ Partanen Rauno, Särkkä163/Pellikka Martti

25 vuotta: Tuottola/Räsänen Markku ja Pertti, Honkavaara/Oinonen Timo, Johanala/Pursiainen Juha, Peltola/Makkonen Erik, Malila/Puhakka Juha, Lehtola/Turunen Juha, Hovinaho/Kontkanen Ari ja Leila, Koivula/Toivanen Matti, Lehtola/Hartikainen Veijo, Valkama/Vauhkonen Tomi

Viestintä- ja tapahtumapalvelut

Palveluiden toiminta-alueeseen kuuluvat ProAgria Pohjois-Karjalan viestintä, markkinointi- sekä tapahtumapalvelut, ProAgria Itä-Suomi lehden toimitus ja taitto sekä erilaisten julkaisuiden ja esitteiden valmistaminen ja sähköisten viestintäkanavien ylläpitäminen.
Nettisivut: ***pohjois-karjala.proagria.fi***.
Facebook -sivut ProAgria Pohjois-Karjala perustettiin ***https://www.facebook.com/proagriapohjoiskarjala***.

ProAgria on Pohjois-Karjalan järjestämillä tapahtumilla lisätään kaupungin ja maaseudun vuorovaikutusta. Syyskuussa järjestettiin 25. kerran Sadonkorjuu -tapahtuma Joensuun Matkustajasatamassa. Tapahtuman yhteydessä järjestettiin sidosryhmä- ja mediatapaaminen lähiruuan ja ajankohtaisten asioiden äärellä. Kahden päivän tapahtumaan osallistui kaikkiaan n. 50 yritystä ja kävijöitä oli n. 7000. Joensuun Kylät ovat tuoneet tapahtuman ohjelman ja kylien käsityöläiset mukaan.

Syksyn aikana Silva Metsänäyttelyn valmistelut ja markkinointi aloitettiin hyvällä vauhdilla. Silvan nettisivut ***silvafair.fi*** ja Facebook sivut Silva Metsänäyttely avattiin ***https://www.facebook.com/SilvaMetsa***.

METSÄNÄYTTELY Silva JOENSUU 1.-2.9.2017

ProAgria Itä-Suomi lehteä toimitettiin 4 numeroa. Lehti ilmestyy Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon ja Etelä-Savon maakuntien alueella.

Henkilöstö

Henkilöstön kokonaismäärä oli vuoden kuluessa tehdyllä työpanoksella mitaten 46,5 henkilötyövuotta, kun vuotta aikaisemmin vastaava työpanos oli 48,2 henkilötyövuotta.

Työpanoksesta valtionavulla tuettuun toimintaan käytettiin 14,04 henkilötyövuotta, ja edellisenä vuonna 15,15 henkilötyövuotta.

Henkilöstömenot ovat kehittyneet seuraavasti 3 viimeisen vuoden aikana seuraavasti:

2014	2015	2016
1.944.286,19	2.092.490,13	1.933.633,77

Palkkakuluista Maa- ja metsätalousministeriön valtionavulla tuettuun toimintaan kohdistui seuraavasti:

2014	2015	2016
639.816,40	628.616,73	691.683,53

Edustajiston kokouksessa palkittuja

ProAgria Pohjois-Karjalan henkilöstöä muistettiin ansio – ja järjestömerkeillä.
30 v. solki Katri Karjalainen ja Anna Liimatainen.
10 v. järjestömerkki Ilpo Kiviranta, Ulla Eronen ja Soile Tervakangas.
Takana toimitusjohtaja Eero Parviainen ja edustajiston puheenjohtaja Timo Reijonen

Henkilöstön yhteystiedot

Nimi	Tehtävä	Puhelin	Toimisto
Eronen Susanna	Controller	040 301 2449	Joensuu
Hartikainen Pasi	Luomuasiantuntija, kasvintuotanto	040 301 2404	Kitee
Hyttinen Henna	Kasvintuotannon asiantuntija, Kasvua pellosta -hanke	040 301 2444	Joensuu
Hovi-Pekkanen Tiina	Marjamaat- hanketyöntekijä	040 749 7507	
Jokinen Päivi	Maisema- ja ympäristöasiantuntija	040 301 2409	Joensuu
Karjalainen Katri	Palvelupäällikkö, maatilapalvelut, varatoimitusjohtaja	040 301 2410	Joensuu
Karjalainen Tuija	Yritystalouden asiantuntija	040 301 2407	Joensuu
Keski-Soini Tapani	Talousasiantuntija, tili- ja investointipalvelut	040 301 2429	Joensuu
Keski-Soini Elina	Kasvintuotannon asiantuntija, palvelupäällikkö	040 301 2461	Joensuu
Kinnunen Eila	Maidontuotannon ja kasvintuotannon asiantuntija	040 301 2413	Kitee
Kinnunen Seppo	Omistajanvaihdosten erityisasiantuntija	040 301 2414	Kitee
Kiviranta Ilpo	Maidontuotannon asiantuntija	040 301 2415	Kitee
Kujala Kari	Toiminnanjohtaja, kalanviljelylaitokset	040 301 2418	Keskijärvi
Laaninen Heidi	Yritystalouden asiantuntija	040 301 2430	Joensuu
Lappalainen Esa	Maidontuotannon asiantuntija	040 301 2419	Liperi
Liimatainen Anna	Kotieläintalouden ja työterveyshuollon erityisasiantuntija, Tulosta maidosta -hanke	040 301 2421	Joensuu
Louhelainen Jorma	Kalastusmestari, Kontiolahden kalanviljelylaitos	040 301 2422	Kontiolahti
Matilainen Kaisa	Huippuosaaja, kasvintuotanto, Ravinnerenki -hanke	040 301 2423	Liperi
Meriläinen Harri	Omistajanvaihdosasiantuntija, tili- ja investointipalvelut	040 301 2424	Lieksa
Meriläinen-Ruokolainen Eija	Maidontuotannon ja kasvintuotannon asiantuntija	040 301 2425	Nurmes
Mutanen Pekka	Laitosmies, Kontiolahden kalanviljelylaitos	040 301 2416	Kontiolahti
Mähönen Vuokko	Talousasiantuntija, tili- ja investointipalvelut, omistajanvaihdosasiantuntija	040 301 2426	Joensuu
Natri Marko	IT - asiantuntija	040 301 2427	Joensuu
Nevalainen Heidi	Kasvintuotannon asiantuntija	040 301 2428	Nurmes
Norismaa Minna	Huippuosaaja, ruokinta ja eläinten hyvinvointi	040 301 2431	Joensuu
Olenius Marjaana	Talousasiantuntija, tili- ja investointipalvelut, omistajanvaihdosasiantuntija	040 301 2433	Joensuu
Parviainen Eero	Toimitusjohtaja	040 301 2435	Joensuu
Pesonen Anu	Viestinnän asiantuntija, SILVA metsänäyttely	040 301 2436	Joensuu
Peuhkurinen Kirsi	Projektisihteeri	040 301 2437	Joensuu
Polo Tiina	Hanketyöntekijä	040 301 2402	Joensuu
Pulkkinen Marja	Bioenergian asiantuntija, Tiedolla tuloksia -hanke	040 301 2438	Joensuu
Raitomäki Markku	Rakennusarkkitehti, investointipalvelut	040 301 2440	Joensuu
Rinnekari Johanna	Yritysasiantuntija, Toiminnanjohtaja Maa- ja kotitalousnaiset	040 301 2441	Joensuu
Rissanen Jukka	Kalanviljelijä, Keskijärven kalalaitos	040 301 2446	Keskijärvi
Ronkainen Kati	Kasvintuotannon asiantuntija	040 301 2462	Lieksa
Saarelainen Raimo	Rakennusmestari, investointipalvelut	040 301 2447	Joensuu
Saukkonen Jarno	Kalanviljelijä, Keskijärven kalalaitos	040 301 2412	Keskijärvi
Tervakangas Soile	Rakennusinsinööri, investointipalvelut	040 301 2450	Joensuu
Timonen Airi	Ruoka kasvuun verkostoilla- hankevastaava	050 494 2079	Joensuu
Timonen Sanna	Kasvintuotannon asiantuntija	040 301 2432	Nurmes
Tolvanen Tero	Luomuasiantuntija, kasvintuotanto	040 301 2457	Kitee
Tuononen Ritva	Maidontuotannon asiantuntija	040 301 2451	Joensuu
Turunen Päivi	Puutarhatuotannon asiantuntija, palvelupäällikkö	040 301 2452	Joensuu
Turunen Ulla	Luomuasiantuntija, kotieläintuotanto	040 301 2453	Ilomantsi
Uusimaa Marja-Liisa	Maidontuotannon asiantuntija	040 301 2448	Nurmes
Vartiainen Aija	Maidontuotannon ja kasvintuotannon asiantuntija, tilipalvelut	040 301 2455	Lieksa
Vauhkonen Mari	Maidontuotannon asiantuntija, tuotosseurannan erityisasiantuntija	040 301 2466	Joensuu

Palveluhakemisto A4 2017 10.3.2017

Tilintarkastuskertomus

ProAgria Pohjois-Karjala ry:n edustajistolle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet ProAgria Pohjois-Karjala ry:n (y-tunnus 0212384-8) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhdistyksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.* Olemme riippumattomia yhdistyksestä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhdistys aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

— Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa,

väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

— Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhdistyksen sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

— Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

— Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhdistys pysty jatkamaan toimintaansa.

— Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

ProAgria Pohjois-Karjala ry:lle myönnetyt valtionavustukset on käytetty valtionavustuspäätösten mukaisesti ja Maa- ja metsätalousministeriölle valtionavustuksen käytöstä annetut tiedot ovat yhtäpitävät kirjanpidon kanssa.

Joensuussa 2. maaliskuuta 2017

Kaisa Tschokkinen, KHT
Koulukatu 20
80100 JOENSUU

Raimo Liukku, HT
Bostoninkaari 5 C 9
04320 TUUSULA

Talouden tunnusluvut

TULOSLASKELMA	1.1.2016 - 31.12.2016 EUR	1.1.2015 - 31.12.2015 EUR
VARSINAINEN TOIMINTA		
Tuotot		
Valtion erityismääräraha	45 839,00	44 997,00
Vation varsinainen määräraha	251 475,88	337 447,00
Hankeavustukset	281 718,84	599 491,02
Myyntituotot	873 486,27	1 967 078,70
Myynnin oikaisuerät	172 524,42	92 884,11
Muut toiminnan tuotot	73 582,96	42 911,32
Tuotot yhteensä	1 698 627,37	3 084 809,15
Kulut		
Henkilöstökulut	-1 245 535,01	-1 408 168,20
Poistot ja arvonalentumiset	-23 333,39	-8 954,95
Muut kulut		
Materiaalit ja palvelut	-288 859,87	-1 127 933,79
Muut toiminnan kulut	-260 385,69	-676 488,72
Muut kulut yhteensä	-549 245,56	-1 804 422,51
Kulut yhteensä	-1 818 113,96	-3 221 545,66
VARSINAISEN TOIMINNAN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ	-119 486,59	-136 736,51
LIIKETOIMINTA		
Tuotot	1 158 748,87	1 221 251,82
Kulut	-1 257 784,49	-1 261 933,46
LIIKETOIMINTA YHTEENSÄ	-99 035,62	-40 681,64
VARAINHANKINTA		
Tuotot	63 366	65 184,00
Kulut	0,00	0,00
VARAINHANKINTA YHTEENSÄ	63 366	65 184,00
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
Tuotot	5 219,01	33 812,57
Kulut	-1 966,28	-38 792,44
SIJOITUS- RAHOITUSTOIMINTA YHTEENSÄ	3 252,73	-4 979,87
TILIKAUDEN TULOS	-151 903,48	-117 214,02
TULOVEROT	0,00	0,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**-151 903,48**	**-117 214,02**

TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	11 465,72	15 625,57
Muut pitkävaikutteiset menot	42 585,66	3 193,56
Ennakkomaksut	0,00	1 061,25
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	54 051,38	19 880,38
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	18 385,90	18 385,90
Rakennukset ja rakennelmat	101 732,54	122 655,69
Koneet ja kalusto	41 196,33	50 666,02
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	161 314,77	191 707,61
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	188 179,55	188 279,55
Muut saamiset	0,00	0,00
Sijoitukset yhteensä	188 179,55	188 279,55
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	**403 545,70**	**399 867,54**
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	359 180,16	259 666,56
Lainasaamiset	0,00	0,00
Muut saamiset	161 606,12	108 852,30
Siirtosaamiset	77 703,51	93 290,45
Saamiset yhteensä	598 489,79	461 809,31
Rahoitusarvopaperit		
Muut osakkeet ja osuudet yhteensä	297 951,21	494 889,66
Rahat ja pankkisaamiset	435 861,56	519 544,14
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	**1 332 302,56**	**1 476 243,11**
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**1 735 848,26**	**1 876 110,65**
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Vapaat rahastot	396 295,81	396 295,81
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	976 940,80	1 094 154,82
Tilikauden voitto (tappio)	-151 903,48	-117 214,02
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	**1 221 333,13**	**1 373 236,61**
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	80 457,18	126 200,70
Ostovelat	90 991,52	23 050,29
Muut velat	94 035,73	86 764,58
Siirtovelat	249 030,70	266 858,47
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	**514 515,13**	**502 874,04**
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**1 735 848,26**	**1 876 110,65**

ProAgria keskukset valtakunnallisesti 2016

Avaintiedot

- Ruokinnanohjaus -palvelut tuottivat asiakkaille mitatusti tulosta ja Ruokintakartoitus toimi uutena väylänä ruokinnanohjaukseen
- Lihanautatilojen tarpeisiin muodostui erityisasiantuntijoiden verkosto, joka keskittyi tuotannon kannattavuuteen
- Itämeri-työhön lähdettiin mukaan tekemällä sitoumus Elävä Itämeri –säätiön eli Baltic Sea Action Groupin (BSAG) kanssa.
- Kassabudjetoinnin ja seurannan kehittämiseen panostettiin tuomalla uusina palveluina markkinoille kassabudjetin käynnistys- ja analysointipalvelut

Maito-, lihanauta- ja lammasyritysten palvelut

Ruokinnanohjaus -palvelut vakiinnuttivat paikkaansa maitoyrittäjien arjessa ja tuottivat mitatusti tulosta ja kannattavuutta. Ruokintasuunnitelmia tehtiin 67 %:lle tuotosseurantatiloista. Kiinnostusta suunnitelmiin lisäsi viljelijöiden sitoutuminen hyvinvointikorvaukseen. Ruokintasuunnitelmia tehtiin aikaisempaa vuotta enemmän eli 4,4 suunnitelmaa tilaa kohti.

Ruokintakartoitus lanseerattiin uutena palveluna. Siinä kartoitetaan karjan ruokinnan osuvuus sekä biologisiin että taloudellisiin tavoitteisiin tunnuslukujen kautta ja mietitään keinot mahdollisten ongelmakohtien korjaamiseksi. Ruokinnan Benchmarking -pienryhmät aloittivat ja veivät eteenpäin ruokinnan onnistumisia.

DeLavalin VMS-lypsyrobotin käyttöönottopalvelu käynnistyi. Seitsemän käyttöönottoon erikoistunutta asiantuntijaa auttoivat vuoden aikana 15 maitoyrittäjää onnistuneesti alkuun robottilypsyssä.

Lihanaudantuotannon erityisasiantuntijat verkostoituivat ja tekivät lihanautayrityksille ruokintasuunnitelmia ja kehittivät tuotannon kannattavuutta. Neuvo 2020 -palveluissa kiinnosti erityisesti täydentävät ehdot, eläinten hyvinvointikorvaukset, luonnonmukainen tuotanto sekä eläinten olosuhteet ja hyvinvointi.

Asiantuntijavalmennuksissa siirryttiin netti- ja itseohjautuviin valmennuksiin. Lean-johtamista opiskeltiin webinaarissa ja verkkoympäristössä. Leanin taulupalaverityökalua ja -menetelmää valmennettiin maitoyrityksen henkilöstöjohtamisen tueksi lähipäivissä Ylivieskassa. Uutta henkilöstöjohtamisen palvelukokonaisuutta työstettiin aktiivisesti.

Uudistuksia työvälineissä

Verkkopalveluista uudistui Rehulato, josta saa helposti tiedot ja yhteenvedot kaikkien rehujen laadusta ja vaihtelusta johtopäätösten tekemiseksi ja kehittämisen pohjaksi. Rehulato on nyt aiempaa helpokäyttöisempi, monipuolisempi ja havainnollisempi. Myös tuotosseurannan raportit uudistuivat.

Investointien suunnittelu helpottui, kun KarjaKompassin Tuottoennusteen eläinmäärä ja tuotantoennuste voidaan laskea neljäksi vuodeksi eteenpäin. Lisäksi ruokinnan onnistumisen Päivälaskelmaan tuli uusia talouden tunnuslukuja tuotannon ja talouden johtamisen tueksi.

Yhteispohjoismaisen NCDX-tiedonsiirron rajapintapalvelun otti Suomessa ensimmäisenä käyttöön Lely. Se mahdollistaa lypsyrobotin T4C-ohjelmiston sekä neuvonnan

tietokannan tietojen jatkuvan synkronoinnin ja ajantasaisuuden. Palvelu otetaan laajamittaiseen käyttöön vuoden 2017 aikana.

Kasvi-, puutarha-, sika- ja siipikarjayritykset

Viljelyn kehittämisryhmät eli ViljelyKasvuryhmät vakiinnuttivat asemaansa kasvintuotannon kannattavuuden parantamisessa, viljelyn tehostamisessa sekä tilojen välisessä verkostoitumisessa. Uuden viljelytekniikan käyttöönotto ja tuotannon tehostaminen lisäsivät asiantuntijapalveluiden kysyntää erityisesti puutarhasektorilla. Heikkoon kannattavuustilanteeseen tarjottiin asiantuntijapalveluja talouden hallintaan ja vuosibudjetointiin.

Viljelysuunnittelussa ja kasvukauden aikaisissa asiantuntijapalveluissa otettiin käyttöön palvelun tehokkuutta parantavia sähköisiä toimintamalleja. Pelto- ja puutarhakasviasiantuntijoiden tiedonvaihtoa lisättiin kasvukauden aikaisten ja markkinatilannetta selvittävien katsausten muodossa. Maatilojen neuvontajärjestelmässä, Neuvo 2020:ssä tarjottiin aktiivisesti palveluja, kartoituksia ja selvityksiä uusiin ympäristötoimiin, luomutuotantoon siirtymiseen, energiaratkaisuihin ja eläinten hyvinvointitoimenpiteisiin.

Kasvutilanneraportointi tarttui kasvukauden ajankohtaisin aiheisiin ja oli esillä monissa tiedotuskanavissa. Itämeri-työhön lähdettiin mukaan tekemällä sitoumus Elävä Itämeri –säätiön eli Baltic Sea Action Groupin (BSAG) kanssa. Sitoumuksen sisältönä tarjotaan viljelijöille asiantuntijuutta maaperän kasvukunnon parantamiseksi ja satotasojen nostamiseksi valtakunnallisesti.

Talous-, yritys- ja tilipalvelut

Maatalouden haasteelliseen kannattavuustilanteeseen vastattiin panostamalla kassabudjetoinnin ja seurannan kehittämiseen tuomalla palveluina asiakkaille kassabudjetoinnin käynnistys- ja analysointipalvelut. Maatilojen liiketoimintasuunnitelmien ja niihin sisältyvien kannattavuus- ja maksuvalmiuslaskelmien avulla ennakoitiin investointien kannattavuutta, toteuttamiskelpoisuutta ja riskejä.

Maatilojen kehittämisessä otettiin huomioon myös mahdollisuus yhtiöittää maatilan toiminta. Yhtiöittämisiä tehtiin normaalia vähemmän, koska moni odotti, toteutuuko hallitusohjelmassa esitetty maatilan yhtiöittämisen varainsiirtoverovapaus. Luopumistuen ikärajojen korotus siirsi osan maatilojen sukupolvenvaihdoksista myöhempiin vuosiin, vaikka ilman luopumis- ja aloitustukea tehtävien maatilojen sukupolvenvaihdosten ja muiden omistusjärjestelyiden osuus lisääntyi jatkuvasti.

Tilipalvelujen ja talousjohtamisen projekti käynnistyi ja tavoitteeksi asetettiin palvelujen sähköistys ja uudistus, jotta ne tuottavat asiakkaille jatkossa enemmän lisäarvoa tarjoamalla hyödyllisen palvelukokonaisuuden ja yhdistämällä eri asiantuntijoiden osaamisen.

Yrityspalveluiden painopisteenä oli uusien hankkeiden käynnistys. Hankkeita hyödynnettiin uusasiakashankinnassa ja alkavien yrittäjien konsultoinnissa. Yritysasiantuntijoiden osaamista käytettiin aiempaa enemmän maatilayritysten konsultoinnissa.

Energiapalvelut

Valtakunnallisessa koordinaatiohankkeessa, Energiatehokkuudesta kilpailukykyä maaseudulla, tehtiin aktiivista viestintää eri kohderyhmille ***www.energiatehokkaasti.fi*** -kotisivulla, Facebook -ryhmässä ja uutiskirjeillä.

PRO Agria Pohjois-Karjala

2017

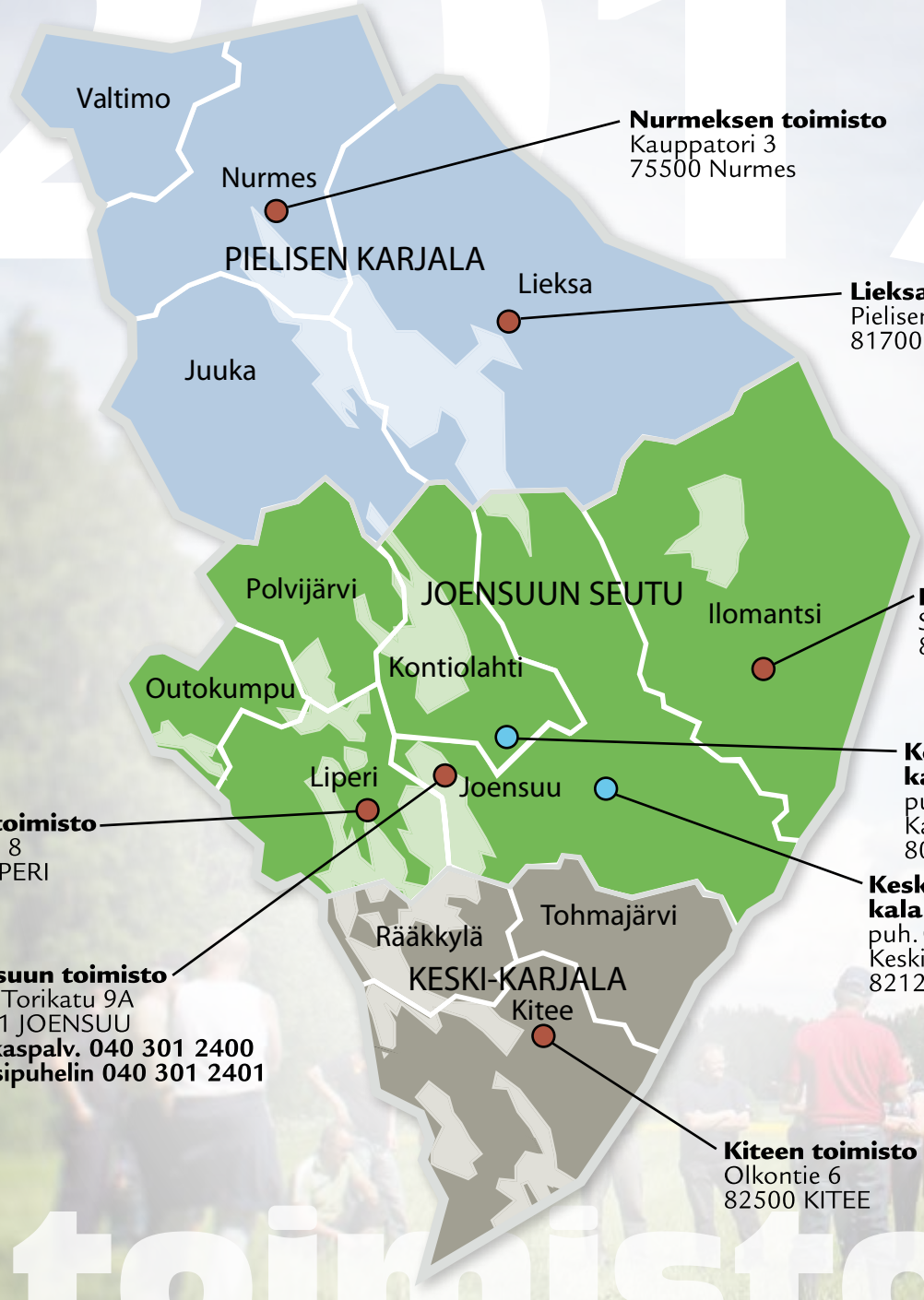

Nurmeksen toimisto
Kauppatori 3
75500 Nurmes

Lieksan toimisto
Pielisentie 29
81700 LIEKSA

Ilomantsin toimisto
Soihtulantie 7
82900 ILOMANTSI

Kontiolahden kalanviljelylaitos
puh. 013-731 155
Kalalaitoksentie 12
80770 KONTIOLAHTI AS

Keskijärven kalanviljelylaitos
puh. 013-719 988
Keskijärventie 112 B
82120 KESKIJÄRVI

Liperin toimisto
Keskustie 8
83100 LIPERI

Joensuun toimisto
PL 5, Torikatu 9A
80101 JOENSUU
Asiakaspalv. 040 301 2400
Kurssipuhelin 040 301 2401

Kiteen toimisto
Olkontie 6
82500 KITEE

toimistot

QUALITY SYSTEM CERTIFICATION ISO 9001 DNV

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@proagria.fi
Asiakaspalvelu: asiakaspalvelu.pohjois-karjala.@proagria.fi
Tiedotus: info.pohjois-karjala.@proagria.fi
Internetsivut: pohjois-karjala.proagria.fi
Facebook: www.facebook.com/proagriapohjoiskarjala